

HOUDT UW POETSVROUW HET VOL?

ONDERZOEK NAAR DE
WERKBAARHEID VAN DE JOBS
IN DE DIENSTENCHEQUES EN
SCHOONMAAK EN DE HAAL-
BAARHEID VAN DE NIEUWE
WETGEVING RE-INTEGRATIE
ZIEKE WERKNEMERS

SAMENVATTING

Op een studiedag rond de nieuwe wetgeving re-integratie van nieuwe werknemers hoorden we heel wat aangrijpende getuigenissen van militanten uit de dienstencheques en schoonmaak.

De Algemene Centrale - ABVV organiseerde daarop een online-enquête bij de werknemers van de dienstencheques en schoonmaak. De enquête draaide rond 2 centrale vragen. Ten eerste: hoe zwaar is jouw werk? Ten tweede: lijkt de nieuwe wetgeving rond re-integratie van zieke werknemers je haalbaar in jouw sector?

De enquête werd ingevuld door meer dan 2000 werknemers en de resultaten zijn duidelijk. 9 op 10 ondervindt fysieke klachten, waarvan rugpijn en gewrichtspijnen de belangrijkste zijn. 8 op 10 werknemers ondervindt mentale klachten: vermoeidheid, stress, weinig energie en slaapproblemen.

"Vaak wordt er teveel van ons verwacht. Dat we elke week bij elke klant de tafels, zetels, kasten verschuiven. Als je voltijds werkt, is dat dus 10 x per week schuiven met van alles en nog wat. Belastend voor je rug, spieren, gewrichten... Ik vind het spijtig dat ze ons niet waarderen."

Minister De Block heeft nieuwe regels uitgevaardigd om zieke werknemers terug sneller aan het werk te zetten. Een van de belangrijkste pistes daarbij is aangepast werk. Maar is dat realistisch in de sectoren dienstencheques en schoonmaak?

Uit de enquête blijkt dat 1 op 2 werknemers al langer dan een maand afwezig is geweest omwille van ziekte. 7 op 10 werknemers geeft ook aan dat hun werkgever waarschijnlijk niet bereid zal zijn aangepast werk te voorzien.

Dat hoeft niet te verbazen. De mogelijkheden tot aangepast werk zijn immers heel beperkt. In de dienstenchequesector zijn werknemers alleen aan het werk bij cliënten thuis. En je kan moeilijk zeggen tegen de klant dat je voorlopig niet meer dweilt en stofzuigt omwille van je rugprobleem. Ook in de schoonmaaksector zijn werknemers alleen of in kleine groepjes aan het werk op werven. De werkdruk ligt er immens hoog.

Ook minder uren presteren is geen oplossing want de grote meerderheid van de werknemers is per definitie al deeltijds aan de slag. Net omdat de job fulltime fysiek vaak niet haalbaar is.

"Voor dit werk bestaat er geen aangepast werk. Bij klanten waar ik al jaren over de vloer kom krijg ik soms de toestemming om minder belastend werk te doen als ik meer last heb van mijn rug. Maar de meeste klanten accepteren dat niet."

Met andere woorden: de re-integratie van zieke werknemers in de dienstencheques en schoonmaaksector lijkt een utopie. De situatie op het terrein leent zich helemaal niet tot de plannen op papier van minister De Block. Maar de vraag is: wat zal er gebeuren met de zieke

werknemers in de sectoren? Wij vrezen sancties en ontslagen.

De oplossing ligt in preventie. Want daar zit het probleem. Werknemers in deze sectoren worden ziek door het werk. Ze dan terugsturen naar het werk is helemaal geen oplossing. Er moet inderdaad werk gemaakt worden van aangepast werk. Maar voor iedereen. Zodat werknemers niet meer ziek worden.

Issam Benali, federaal secretaris ABVV: " Een voltijdse job in de dienstenchequesector is vandaag zo goed als onhaalbaar. Daarom moeten we denken aan een arbeidsduurvermindering; zeker voor oudere werknemers. Daarnaast moeten bedrijven ook meer verantwoordelijkheid opnemen. Bij nieuwe klanten moeten ze samen met de poetsvrouw bekijken of de gevraagde taken haalbaar zijn en of er degelijk materiaal aanwezig is."

In de schoonmaak woedt een hevige concurrentiestrijd. Klanten kiezen simpelweg voor de laagste prijs. En om daaraan tegemoet te komen zetten schoonmaakbedrijven in op productiviteit. Werknemers moeten alsmear meer m² binnen een bepaalde periode poetsen. Met een stijgende werkdruk tot gevolg.

Er moet nagedacht worden over een aantal minimumnormen die rekening houden met de werkbaarheid voor de werknemers. Ook de overheid heeft als opdrachtgever een

belangrijke rol te spelen. Bij openbare aanbestedingen zou die overheid ook rekening moeten houden met sociale elementen en niet enkel met de prijs.

SITUERING / ACHTERGROND

/ DIENSTENCHEQUES /

De sector dienstencheques telt ongeveer 2.300 erkende ondernemingen. In totaal werken er meer dan 140.000 werknemers (hoofdzakelijk vrouwen) in de sector. Het stelsel van de dienstencheques, gestart in 2004, maakt het mogelijk voor particulieren om een erkende onderneming via cheques te betalen voor hulp van huishoudelijke aard. De dienstverlening gebeurt bijna uitsluitend bij mensen thuis, dat is voor de werknemers hun werkvloer.

/ SCHOONMAAK /

De sector schoonmaak in België stelt ongeveer 51.000 werknemers tewerk, waarvan meer dan 60% vrouwen. Ze werken vooral in de "gewone schoonmaak". Daarnaast behoren ook ruitenwassers, industriële reiniging, afvalophaling, ontsmetting tot deze sector. De sector telt ongeveer 1.500 ondernemingen van diverse grootte. De 10 grootste ondernemingen stellen meer dan de helft van het personeel in de sector tewerk.

/ WERVENSECTOREN /

Beide sectoren zijn wervensectoren. Daarmee bedoelen we dat de werknemers onder het gezag staan van hun eigen werkgever, maar hun opdrachten uitvoeren bij een opdracht gevende klant. Dat bemoeilijkt een verbetering van de arbeidsomstandigheden in deze sectoren.

Werknemers in deze sectoren klagen over fysieke belasting van alle aard, gaande van rugklachten, tot gewrichtspijnen en hoofdpijn. Ze staan zowel ten dienste van de klant maar werken onder de verantwoordelijkheid van hun werkgever, wat voor een extra mentale belasting zorgt. Ze werken vaak ook in wisselende, en moeilijke uurroosters die de combinatie met het privéleven niet vergemakkelijken.

/ WETGEVING RE-INTEGRATIE /

Minister De Block ontwikkelde een nieuwe wetgeving om langdurig zieke sneller terug aan het werk te zetten.

De nieuwe procedure is van toepassing op werknemers die twee maanden afwezig zijn wegens ziekte. Op dat moment zal de mutualiteit een vragenlijst opsturen naar de zieke werknemer. Op basis van die vragenlijst zal de mutualiteit beslissen of die in aanmerking komt voor re-integratie. Na 4 maanden ziekte kan ook de werkgever een traject opstarten.

De zieke werknemer zal uitgenodigd worden bij de arbeidsgeneesheer voor een gesprek en een medisch onderzoek. De arbeidsgeneesheer zal daarbij in de eerste plaats nagaan er tijdelijk of definitief aangepast werk voor jou mogelijk is.

/ AANGEPAST WERK /

Aangepast werk wil zeggen dat er wijzigingen worden aangebracht aan de huidige functie (deeltijds werken, wijziging van de taken, ...) of dat men een andere job binnen het bedrijf uitoefent die wel nog haalbaar is.

De werkgever is degene die zal beslissen of aangepast werk al dan niet mogelijk is. Hij moet daarvoor een re-integratieplan opstellen. Maar hij kan dit ook weigeren als hij vindt dat aangepast werk onmogelijk is. De werkgever speelt dus een erg belangrijke rol in deze procedure.

/ BETER VOORKOMEN DAN GENEZEN /

Voor de Algemene Centrale - ABVV is de nieuwe regelgeving een gemiste kans. Uiteraard hebben we liever dat werknemers gezond zijn in plaats van ziek. Maar de beste manier om dat te doen is voorkomen in plaats van genezen. We vinden het jammer dat minister De Block jacht maakt op zieke werknemers in plaats van preventieve maatregelen te nemen. Maatregelen die zorgen voor werkbaar werk, zodat werknemers niet ziek worden.

Een re-integratiebeleid kan voor ons enkel als het op vrijwillige basis gebeurt. Met andere woorden, als het initiatief om terug aan het

werk te gaan bij de zieke werknemer zelf ligt. Dat is niet zo in de nieuwe procedure. We vrezen dus dat de minister vooral wil besparen. Zodat de ziekte-uitkering zo snel mogelijk kan stopgezet worden, in plaats van te zorgen voor het welzijn van de werknemer.

/ ALGEMENE CENTRALE - ABVV /

De Algemene Centrale - ABVV is een vakbond die arbeiders en arbeidsters verenigt uit de bouwnijverheid, de chemie, de industrie, de diensten en de non-profit.

De vakbondscentrale telt 430.000 leden. De AC verdedigt de belangen van de werknemers uit al die sectoren.

Ze ijvert voor goede loon- en arbeidsvoorwaarden. Ze heeft heel speciaal aandacht voor de veiligheid en de gezondheid op het werk. Ze komt op voor fatsoenlijk werk, en voor voldoende jobs voor iedereen.

ENQUÊTE

/ METHODIEK /

Voor de bevraging werd gebruik gemaakt van de online tool 'SurveyMonkey'. Er werd een identieke vragenlijst opgesteld in het Nederlands en in het Frans met een voorselectie op sector. Er werden acht (meerkeuze) vragen gesteld en de deelnemers kregen bij elke vraag de kans een reactie te plaatsen. Aansluitend werd de deelnemers aangeboden hun gegevens achter te laten voor een eventuele getuigenis (op een later moment).

De link naar de vragenlijst werd via volgende kanalen verspreid :

- ▶ De Facebook pagina van de sector Schoonmaak/Nettoyage
- ▶ De Facebook pagina van de sector Dienstcheques/Titres Services
- ▶ Een mail naar alle bij de Algemene Centrale-ABVV/La Centrale Générale FTB aangesloten leden

De resultaten van dit rapport behelzen de vragenlijsten in gevuld tussen 3 en 25 april 2017.

In die periode werden 2125 enquêtes ingevuld, 75% door dienstencheque-werknemers en 25% door werknemers uit de schoonmaaksector.

/ DE VRAGENLIJST /

- 1/ In welke sector werk je?
Dienstcheques / schoonmaak / andere
- 2/ Bezorgt je werk je lichamelijke klachten?
Ja / Nee
- 3/ Welke lichamelijke klachten bezorgt je werk je?
 - ▶ Rugpijn
 - ▶ Spierpijn
 - ▶ Hoofdpijn
 - ▶ Pijn aan de gewrichten (knieën, polsen)
 - ▶ Nekpijn
 - ▶ Pijnlijke voeten, benen
 - ▶ Andere
- 4/ Bezorgt je werk je mentale klachten?
(stress/vermoeidheid)
Ja / Nee
- 5/ Welke mentale klachten bezorgt je werk je?
 - ▶ Hoofdpijn
 - ▶ Stress
 - ▶ Vermoeidheid
 - ▶ Weinig energie
 - ▶ Slaapproblemen
 - ▶ Andere
- 6/ Stel dat je een langere tijd (meer dan een maand) afwezig bent door ziekte, zou jouw werkgever bereid zijn om je takenpakket aan te passen zodat je sneller kan terugkeren uit ziekteverlof?
Ja / Nee
- 7/ Ben je in jouw huidige sector al eens langer dan een maand thuis geweest omwille van ziekte?
Ja / Nee
- 8/ Wil je nog iets kwijt over dit onderwerp?

77%
MENTALE
KLACHTEN

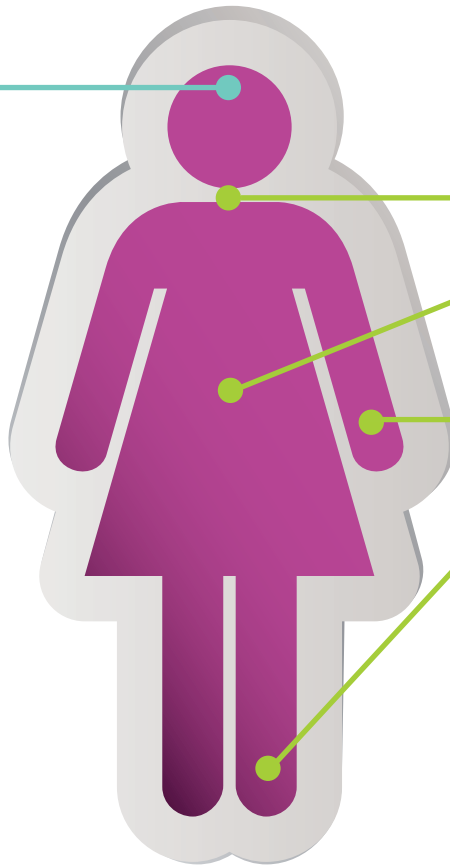

11 icons
87% VERMOEID

10 icons
58% STRESS

10 icons
45% ENERGIE

10 icons
30% SLAAP

94%
LICHAMELIJKE
KLACHTEN

11 icons
87% RUG

11 icons
72% GEWRICHTEN

10 icons
44% NEK

10 icons
43% VOETEN

**AANGEPAST TAKENPAKKET MOGELIJK
NA LANGDURIGE AFWEZIGHEID?**

72% NEE

ZIEK > 1 MAAND

51% JA